

majetkových poměrů měla platnost provždy, leda že by došlo opět k manželskému spolužití. Výklad, který této úmluvě dávají nižší soudy, že tato úprava výživného byla stranami míněna jen dotud, dokud fakticky nebudou manželsky spolu žít, dokud tedy jejich odloučené žití nebude soudním rozvodem nebo rozlukou zpečetěno, nemá opory v doslovu a smyslu smlouvy, která nijak nevyznačuje, že smluvní strany měly úmysl, upravit své poměry jen s omezením předpokládaným nižšími soudy. Žalobní nárok, by bylo nově vyměřeno výživné pro žalobkyni vzhledem na žalobkyni uplatněný — nyní již pravoplatně uskutečněný — rozvod manželství z viny žalovaného, jest tedy posuzovati na tom základě, že již před rozvodem strany spolu nežily a při přerušení manželského spolužití již konečně se dohodly o výživném manželky. Pokud se týče otázky, zda se manželka může nároku na výživné, příslušejícího jí proti manželovi podle § 91 obč. zák. platně vzdáti, nelze sdíleti stanovisko odvolacího soudu, že nárok ten jest určen nejen hledisky ryze soukromoprávními, nýbrž i zájmy veřejnoprávními a že jej soukromou dohodou stran nelze vyloučiti, ba ani omeziti na míru tak skrovnou, jako v tomto případě stanoví notářský spis. Stanovisko toto, hájené dřívější judikaturou, jest nynější judikaturou dávno již opuštěno a platí obecný názor, že řečený nárok jest nárokem soukromoprávním a že se ho tedy manželka může vzdáti nebo libovolně jej omeziti jako každý jiný nárok soukromoprávní. V judikátu čís. 244 býv. víd. nejv. soudu (čís. 1678 sb. úřední) jest ostatně přímo vysloveno, že, vzdala-li se manželka ve smíru při dobrovolném rozvodu bezpodmínečně a za každé okolnosti nároku na výživné proti manželu, jest toto vzdání se pro ni závazné a sprostňuje manžela jeho zákonné povinnosti vyživovací proti ní podle § 91 obč. zák. Že tato zásada platí i pro případ, když taková dohoda byla uzavřena při dobrovolném rozchodu manželů, jest přirozeno, neboť ani při dobrovolném soudním rozvodu nepůsobí soud na uspořádání majetkových poměrů manželů, prohlásí-li tito, že se v tom směru dohodli (§ 105 obč. zák.). Vzdala-li se žalobkyně dalších nároků na výživné proti manželu, jest to tudíž považovati za závazné, to tím spíše, když ani netvrdí neplatnost řečeného smíru podle § 1385 obč. zák.

Čís. 8111.

Nemocnice Milosrdných bratří ve Valticích jest právním podmětem, jměním účelovým, jež konvent jen spravuje.

(Rozh. ze dne 2. června 1928, Rv II 855/27.)

Zůstavitel ustanovil v závěti dědicem nemocnici Milosrdných bratří ve Valticích. K pozůstalosti přihlásil se jednak žalobce ze zákona, jednak konvent Milosrdných bratří ve Valticích ze závěti. Byv poukázán na pořad práva domáhal se žalobce na konventu, by byla závěť prohlášena neplatnou. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

V souzeném případě jde jen o otázku, zda je platná poslední vůle — závěť — Dr. Šimona S-a z 1. června 1926. Nesejde proto na tom, zda žalovaný konvent, jenž si prý podle tvrzení žalobcova osobuje právo dědičné, má k němu právní důvod. Bude na pozůstalostním soudě, by zkoumal, zda osoba, která podává dědičnou přihlášku, má k tomu právní důvod, zda ji podává za sebe či za jinou osobu, po případě zda je povolána, by přihlášku za ni podávala, a by při záporné odpovědi na tyto otázky zahájil projednávání pozůstalosti podle §§ 75 a násl. nesp. říz. i s jinými osobami, které je mítí za domnělé dědice. V projednávaném případě je podle jasného znění závěti domnělým dědicem nemocnice Milosrdných bratří ve Valticích. To není ani sporné a netřeba proto se šířiti o tom, zda konvent Milosrdných bratří má k dědictví právní důvod. Dovolání je na omylu, majíc za to, že nemocnice nemůže děditi, protože, jsouc podle stanov neobmezeným vlastnictvím řádu (konventu) Milosrdných bratří, je jen budovou, určenou k přijímání nemocných, ale není právnickou osobou. Již ve svém rozhodnutí čís. 7364 sb. n. s. vyslovil dovolací soud v souhlasu se starší judikaturou bývalého Nejvyššího soudu ve Vídni (srovn. rozh. čís. 1164 a 1198 sbírky Glas. Ung.) právní názor, že, byť i z pravidla měla osoba (i právnická) jen jedno jmění jako soubor majetkových, totiž ocenitelných práv, nic nebrání, by z takového jejího jmění nebylo k určitým účelům vyloučeno zvláštní jmění, že je tedy možné, by osoba měla i více jmění, a že, přejde-li takové zvláštní jmění z vlastnictví dotčené osoby a ustaví-li se jako určité účelové jmění, jde o právnickou osobu, tvořící mezityp mezi korporací a nadací. Tak se má věc i v souzeném případě s nemocnicí Milosrdných bratří ve Valticích. Určením k jistým, v jejích stanovách přesně naznačeným účelům stala se právnickou osobou, samostatným právním podmětem, třebaže byla původně neobmezeným vlastnictvím řádu a je jím podle znění stanov i dosud. Nižší soudy proto nepochybily, když nemocnici Milosrdných bratří ve Valticích pokládaly za jmění účelové, jen spravované konventem, tedy za podmět právní. Této její právní povaze svědčí také obsah odst. 1 a 2 stanov. Podle nich může na sebe bráti povinnosti a nabývatí práv, tedy může uzavírat smlouvy, může mimo jiné přijetím nemocného vzít na sebe povinnost, jej bezplatně neb za příspěvky nemocenských a podpůrných pokladen léčiti a ošetřovati, může tím nabývatí proti němu nároku na tyto příspěvky, může přijímatí dobročinné dary, sjednávati tudíž takto darovací smlouvy a bře příjmy z rolnického hospodářství a z lékárny atd., vyvíjí tudíž právní činnost jsouc podmětem těchto právních jednání. Názor dovolatelův, jakoby konvent směl s pozůstalostním jměním připadlým nemocnici ihned volně a bez jakéhokoli obmezení nakládati, nemá opory ve znění stanov nemocnice, nýbrž přiči se přímo jejímu účelu, v nich projevenému a jimi zabezpečenému. Stanovy ty byly zemskou politickou správou schváleny a nemohou proto ani býti změněny bez jejího svolení, již přináleží dozor nad nadacemi a podobnými účelovými útvary. Za takového právního

stavu věci jsou naprosto neodůvodněnými obavy dovolatelovy, že by pozůstalostní jmění mohlo i sebe menší částkou, natož celé, přijíti na jiné účely než zůstavitel stanovil, a za řečeného právního stavu věci také na tom nesejde, zda žalobní odpověď pokládá nemocnici a konvent za jednu a tutéž osobu a zda pozůstalostní soud bude s to, učiniti vhodné opatření, by poslední vůle byla přesně uskutečněna.

Čís. 8112.

Předpis § 33 písm. b) služebního řádu pro dělníky a zřizence obce Pražské ze dne 28. května 1920, čís. 5380 neřeší případ, kdy vyvinuvší se poměry znemožnily manželské soužití bezvinné manželky s manželem. V takovém případě dlužno použití obdobně § 15 zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920 a nelze vdově, které bylo jednáním manžela znemožněno používatí s ním společné domácnosti, odepřítí nárok na vdovský plat.

(Rozh. ze dne 4. června 1928, Rv I 1401/27.)

Manžel žalobkyně, zaměstnanec Pražské obce, zemřel dne 3. března 1925. Manželka, jež s ním v době úmrtí nesdílela společnou domácnost, žádala Pražskou obec o přiznání vdovské pense. Žádost její byla zamítnuta s poukazem na § 33 služebního řádu pro dělníky a zřizence obce Pražské (uprav. radou městskou ze dne 28. května 1920, čís. 5380 os.) týkajícího se nároku na vdovskou provisi, podle něhož přísluší vdově po zaměstnanci nárok na vdovskou provisi za těchto podmínek: a) že měl zemřelý již při svém úmrtí nárok na provisi nebo, že ji již požíval; b) že žila s manželem až do jeho smrti ve společné domácnosti; c) že v době sňatku nebyl zaměstnanec starší 60 let. Vdova domáhala se po té nároku na vdovský plat proti Pražské obci žalobou. *P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e* uznal žalobní nárok důvodem po právu. *D ů v o d y*: Soud dospěl k přesvědčení, že žalobkyně byla jen chováním zemřelého manžela pro jeho opilství a počinání, jímž ohroženy byly dobré mravy rodiny a také výchova nedospělého syna žalobkyně donucena společnou domácnost opustiti a že se nejednalo o trvalé zrušení manželského spoluzití, poněvadž žalobkyně nevyklučovala, že se v případě, že by se manžel její polepšil a přestal se opíjetí, k němu nevrátí. V tomto případě jednalo se mezi žalovanou obcí a zemřelým o poměr služební a platí i tu ohledně výkladu smlouvy služební předpisy občanského zákona, zejména též § 914 obč. zák., podle kterého nesmí se lpěti na slovném znění výrazu, nýbrž jest nutno zjistiti úmysl stran a smlouvu vykládati tak, jak občanský zákon vyžaduje. Podle názoru soudu bylo by proti přirozenému právu vykládati ustanovení § 33 odst. b) služebního řádu tak úzce a zbavovati vdovu práva na vdovskou provisi i v tom případě, když nikoliv svou vinou, nýbrž okolnostmi na její vůli nezávislými, bylo jí znemožněno v manželském spoluzití až do smrti manžela setrvati, zejména kde nebylo vyloučeno, že se k manželi vrátí, což však